

KAUPAN TYÖEHTOSOPIMUKSET 2023 - Perhevapaan palkka 1.3.2023 alkaen

Osana Kaupan työehtosopimusneuvotteluita sovittiin pidemmästä palkallisesta perhevapaasta ei-synnyttävälle vanhemmille. Muutos kannustaa vanhempia tasapuolisempaan perhevapaiden jakamiseen. TES-muutos juontaa juurensa 1.8.2022 voimaan tulleesta perhevapaauudistuksesta.

Kauppan työehtosopimuksen palkalliset perhevapaajaksot määräytyvät 1.3.2023 alkaen seuraavasti:

Palkanmaksu perhevapaiden ajalta

2. Raskausvapaan palkka

Työntekijälle, jolla on oikeus sairausvakuutuslain 9 luvun 1 §:n mukaiseen raskausrahaan, maksetaan palkka raskausvapaan alusta lukien yhdenjaksoisen 40 raskausrahapäivän ajalta.

Vanhempainvapaan palkka

Työntekijälle, jolla on oikeus sairausvakuutuslain 9 luvun 5 §:n 1–3 momentin mukaiseen vanhempainrahaan, maksetaan palkka vanhempainvapaan alusta lukien 36 ensimmäisen vanhempainrahapäivän ajalta.

Palkkana maksetaan

- a. palkan ja sairausvakuutuslain raskaus- tai vanhempainrahan erotus tai*
- b. palkka, jolloin työnantaja hakee itselleen sairausvakuutuslain raskaus- tai vanhempainrahan.*

Synnyttävälle vanhemmalle maksetaan siten jatkossa raskausvapaan palkka raskausvapaan alusta lukien yhdenjaksoisen 40 raskausrahapäivän ajalta ja vanhempainvapaan palkka 36 ensimmäisen vanhempainvapaapäivän ajalta. Yhteensä palkallista perhevapaata on synnyttävällä vanhemmalla siten 76 arkipäivää, joka vastaa aikaisemmin voimassa ollutta 3 kuukauden jaksoa. Tähän ei tullut muutoksia. Ei-synnyttävälle vanhemmalle maksetaan vanhempainvapaan palkka 36 ensimmäisen vanhempainvapaapäivän ajalta. Ei-synnyttävän vanhemman vanhempainvapaa pidentyy siten 1.3.2023 alkaen kuudesta päivästä 36 päivään. 36 päivän mittainen palkallisen perhevapaan jakso koskee myös adoptiovanhempia.

Siirtymäsäännökset

Uusia perhevapaita koskevia työehtosopimuksen määräyksiä noudatetaan 1.3.2023 alkaen niihin työntekijöihin, joihin noudatetaan 1.8.2022 voimaan tulleita sairausvakuutuslain muutoksia (=uudet perhevapaamääräykset). Mikäli työntekijään noudatetaan 31.7.2022 voimassa olleita perhevapaita koskevia sairausvakuutuslain säännöksiä (=vanhat perhevapaamääräykset), noudatetaan työsuhteessa 31.1.2023 voimassa olleita työehtosopimuksen äitiys- ja isyysvapaan määräyksiä. Uusia perhevapaita koskevia säännöksiä ei sovelleta taannehtivasti ennen 1.3.2023 pidettyihin perhevapaisiin, vaikka työntekijä olisi 1.8.2022 voimaan tulleiden sairausvakuutuslain muutosten piirissä.

Esimerkki: Ei-synnyttävän työntekijän lapsen laskettu aika oli 1.10.2022 ja lapsi syntyi 1.10.2022, joten työntekijä on sairausvakuutuslain muutosten piirissä. Hän pitänyt lokakuussa 2022 vanhempainvapaata 18 päivää ja saanut palkan kuudelta päivältä. Työntekijällä ei ole työehtosopimuksen muutoksen perusteella oikeutta saada enää lisää palkallisia päiviä kyseisen 18 päivän vapaan perusteella.

Mikäli tämä työntekijä kuitenkin pitää saman lapsen perusteella vanhempainvapaata (eli saa sairausvakuutuslain 9:5 § 1–3 momentin mukaista vanhempainrahaa) 1.3.2023 lukien, hänelle on oikeus

palkallisiin päiviin uusien työehtosopimusmääräysten mukaisesti, kuitenkin vähennettynä jo pidetyillä palkallisilla päivillä. Käytännössä tässä esimerkissä palkallista vapaata olisi siten $36-6 = 30$ päivää.

Esimerkki: Ei-synnyttävän työntekijän lapsen laskettu aika oli 1.12.2022 ja lapsi syntyi 1.12.2022, joten työntekijä on sairausvakuutuslain muutosten piirissä. Hän pitänyt joulukuussa 2022 18 päivää ja saanut palkan kuudelta päivältä. Työntekijä pitää lisää vanhempainvapaata huhtikuussa 2023 alkaen. Koska hänelle on maksettu ensimmäisen vanhempainvapaan osalta 6 päivän palkka, maksetaan hänelle huhtikuussa 2023 alkavalta vanhempainvapaalta palkkaa vielä 30 arkipäivän ajalta.

Adoptiovapaan osalta uusia määräyksiä noudatetaan vastaavasti sairausvakuutuslain siirtymäsäännöksiä noudattaen. Siten uusia perhevapaita koskevia työehtosopimuksen määräyksiä noudatetaan, jos lapsen hoitoonottopäivä on 1.8.2022 tai myöhemmin ja vapaata pidetään 1.3.2023 lukien.

Muuta

Muilta osin perhevapaita koskevat määräykset säilyivät ennallaan. Perhevapaan palkka voidaan siten edelleen maksaa joko erotuspalkkana tai täysimääräisenä, jolloin työnantaja hakee itselleen raskaus- tai vanhempainrahan. Kaupan työehtosopimukseen tehtiin muilta osin ainoastaan terminologiset päivitykset.

Lapsen syntymää koskevasta TES-määräyksestä poistettiin *Työskentely vapaan aikana* -kohta. Tämä ei kuitenkaan käytännössä muuta mitään, sillä työskentely perhevapaan aikana on edelleen mahdollista suoraan työsopimuslain nojalla. Kyseessä oli siten ainoastaan tekninen muutos.